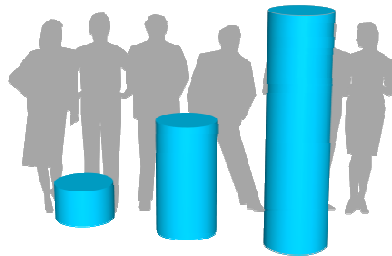

Inspecția școlară comparată în context european

- ghid pentru sistemele educaționale român,
britanic și francez -

Copyright © 2013

Toate drepturile asupra acestei ediții sunt rezervate autorilor

"Inspecția școlară comparată în context european" – Ghid pentru sistemele român, britanic, francez/ autori: Alexandru Mihai, Andreescu Magda Cornelia, Andronache Lidia, Apetroae Mihaela, Apopei Alla, Boțoiu Anda Gianina, Calistru Elena, Chirilă Constantin, Cianga Mihaela, Conea Gabriela, Dimitriu Anca, Dimitriu Carmen, Doboș Mihaela, Farcaș Genoveva Aurelia, Fiscutean Cornelia Mihaela, Florian Irina Petronela, Gorban Maria Elena, Hadîmbu Stelian Vasile, Iancu Florin, Iordăchescu Lăcrămioara Maricica, Leontieș Rodica, Lesenciuc Mihaela, Lesovici Marietta, Losonczy Carmen, Manea Sabina Maria Elvira, Năvodaru Laurențiu, Perjoiu Rodica, Pristavu Margareta, Șalariu Mihaela, Savinescu Ileana, Stana Mariana, Țabără Aura, Tanase Vasile Viciu, Toma Mihaela

Coordonator, prof. dr. Camelia Gavrilă

Grafică: Dumitru Cristescu

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Inspecția școlară comparată în contextul european / Alexandru Mihai,
Andreescu Magda Cornelia, Andronache Lidia, ... - Iași : Editura Spiru
Haret, 2014
ISBN 978-973-579-183-4

I. Mihai, Alexandru
II. Andreescu, Magda
III. Andronache, Lidia

37.014.6(4)

Editura „Spiru Haret”

Casa Corpului Didactic
Str. Octav Botez 2 A, Iași, 700116
Telefon: 0232/210424; fax: 0232/210424
E-mail: ccdiasi@gmail.com, Web: www.ccdis.ro

ISBN 978-973-579-183-4
© Editura „Spiru Haret”

Partea I

Inspecția școlară sub lupa practicienilor: trinomial școala franceză - școala românească - școala britanică

Într-o lume în schimbare, inspecția școlară se așează într-o albie mereu nouă, impusă de transformările conceptului de educație în sine. Fără a cădea în capcanele formalismului didactic, trebuie să recunoaștem că „actualizarea” halucinantă a societății, a economiei și a tehnologiei a generat efecte greu controlabile în sfera raporturilor profesor – elev și, pe cale de consecință, a traseului formării și evoluției profesionale a fiecărui dascăl. Ce era de la sine înțeles cu 30 de ani în urmă, ca valori *sui generis* ale muncii la catedră – respectul autorității, formarea unidirecționată, focusarea pe subiectul educației, bugetul centralizat, monodisciplinaritatea, cultul bibliotecii etc. – prezintă astăzi riscul desuetudinii și, în aval, al respingerii tocmai de către actorii direct implicați pe scena școlii: elevi, părinți, profesori, inspectori, factori de decizie, instituții.

„Unde?”, „când?”, „cum?”, „cât?” și „prin ce instrumente?” trebuie și poate să intervină inspecția școlară pentru a asigura necesara fluiditate a unui circuit formativ-didactic fără de care proiecția în viitor a generațiilor de astăzi ar rămâne doar o vorbă în vânt sunt întrebări pe care orice practician responsabil și matur și le pune. Acum, când diferențele Est-Vest nu mai sunt atât de acute în Europa, iar experiențele deja consacrate compun istoria unui domeniu din care fiecare societate își croiește prezentul și își previzionează devenirea - școala - putem învăța unii de la alții fără a avea sentimentul trădării sau al depersonalizării. Printr-un dorit efect de contiguitate, școala europeană este astăzi un fel de catedrală cu toate ferestrele deschise, în care ești liber să intri nu doar pentru a admira vitraliile, ci și pentru a împrumuta exponate, a respira atmosfera și a face parte din cor! Traducând metafora, trebuie să acceptăm că asimilarea diferențială a altor experiențe educaționale este astăzi o condiție *sine qua non* pentru situarea în orizontul firescului.

În acest context, se impune o situație teoretică în interiorul conceptului de inspecție școlară, văzută dintr-o perspectivă multiplă: instituțională, socială, pragmatică, psihologică. Natura și scopul ghidului de față – inspecția școlară în cele trei sisteme educaționale: francez, englez și românesc – justifică și impun, astfel, o privire profesională atentă și dispusă pe niveluri de interes.

Ancore teoretice

În majoritatea țărilor europene, inspecția școlară cunoaște transformări substanțiale începând din anii '80, iar în România după 1980, înregistrând numeroase puncte comune, dar și divergențe datorate specificului politicilor educaționale din fiecare țară.

În 1999 se încearcă trasarea unui cadru teoretic comun privind inspecția școlară, prin organizarea unei conferințe internaționale a inspectoratelor în educație și elaborarea, respectiv adoptarea unui document comun: „*Inspectorates of Education in Europe: A descriptive Study*” (SICI¹, organism fondat în 1995, din care fac parte 29 de țări). În document se constată că primele corpuri de inspectori, create în Europa la sfârșitul secolului al XVIII-lea, au evoluat în timp, ca filosofie a rolului social-didactic asumat, foarte puțin, rămânând un simplu instrument reglator al procesului educațional. Misiunea esențială rămânea *controlul*² manierei în care sunt aplicate directivele ministerului de resort, deși din portofoliul inspectorilor nu lipsea și prerogativa de *consiliere* a cadrului didactic. A treia dimensiune, adăugată inspecției școlare din Franța de prin anii 1990, este aceea de *mediere* între responsabilii politici și școli.

Cum se va întâmpla și în România de prin 2000, după 1990, tradiționala *inspecție de supraveghere* sau *de control* este din ce în ce mai mult înlocuită, în sistemul francez, de dialogul cu profesorul inspectat, de consiliere, de remediere și de îndrumare în carieră, chiar dacă nu întotdeauna aceste sarcini ale inspectorului sunt stipulate ca atare în documentele oficiale.

Crește numărul și tipul inspecțiilor școlare, precum și maniera în care acestea sunt puse în operă de instituțiile abilitate. Unele categorii privesc strict cadrul didactic, altele au în vedere instituția școlară în ansamblul ei. Specialiștii explică cele două mari coordonate prin optica asumată de fiecare țară în ceea ce privește evaluarea și valorizarea rezultatelor. Țările din Marea Britanie, de exemplu, dezvoltă o politică educațională centrată pe evaluarea întregii instituții, considerând că numai astfel poate fi apreciată în mod real calitatea învățării, pe când în Franța se consideră că direct responsabil de rezultatul învățării este profesorul, motiv pentru care se pune accentul pe inspecțiile individuale (introduse după 1830). Aceeași

¹ Vezi <http://www.sici-inspectorates.eu/Members/Contacts-of-Inspectorates>

² Cf. Albanel Xavier, *Le travail d'évaluation: L'inspection dans l'enseignement secondaire*, Octares Editions, Toulouse, 2009: „L'inspecteur a pour mission de contrôler la conformité des enseignements aux attendus institutionnels et de mettre en place un accompagnement pédagogique en direction du professeur.”

filosofie asupra inspecției școlare poate fi observată și în țările nordice, în care profesorul este evaluat fie de inspector, fie de un departament municipal/districtual responsabil de învățământ.

Din dorința descentralizării, în Franța se constată, după 1980, transferul unei bune părți din rolurile și prerogativele inspectorilor către directorii de școli („chefs d'établissements”). Rămâne, însă, distincția între *evaluarea pedagogică* realizată exclusiv de inspectorul școlar și *evaluarea administrativă* realizată de directorul școlii. Tendința, în ultimii ani, este de corelare a inspecției individuale cu inspecția întregii instituții, în sensul că evaluarea cadrului didactic face parte integrantă din diagnoza realizată școlii în care funcționează.

Spre deosebire de țara noastră, în multe țări din Europa inspectoratele școlare sunt independente financiar de ministerul de resort. De asemenea, inspectorii pot fi evaluatori situați complet în afara sistemului educativ, ale căror competențe sunt strict orientate către domeniul (disciplină, departament, sector etc.) pe care îl gestionează, fiind angajați sau colaboratori ai unor instituții independente de minister, cum este, ca exemplu, „Office for Standards in Education” în Anglia sau ARACIP în România.

În ceea ce privește sarcinile inspectorilor și tipurile de inspecții, în majoritatea țărilor europene ele acoperă o paletă vastă, sintetizată de Johan C. van Bruggen³ astfel:

- ✓ Inspecții instituționale;
- ✓ Inspecții tematice;
- ✓ Inspecții privind pregătirea și desfășurarea examenelor;
- ✓ Realizarea de rapoarte despre starea educației la nivelul țării;
- ✓ Gestionarea reclamațiilor, a plângerilor și a sesizărilor;
- ✓ Gestionarea sarcinilor personalului angajat la nivelul școlii (acest rol este în ultimul timp transferat directorilor de școală),
- ✓ Acordarea de consultanță școlilor;
- ✓ Acordarea de consultanță autorităților;
- ✓ Participarea la dezbateri publice etc.

³ Johan C. van Bruggen, *The role of school inspection in ensuring quality in education: Past, present and future*, în Stoney Sheila M. (dir.), *Beyond Lisbon 2010: perspectives from research and development for education policy in Europe*, Slough, NFER, 2010.

Structuri și ierarhii

În sistemul educațional francez coexistă două ierarhii: una *administrativă*, care cuprinde directorii de școală („chefs d'établissements”) și rectorii și una *pedagogică*, în care sunt incluse trei organisme: IGEN: Inspection générale de l'Éducation nationale, IA-IPR: „Inspecteur d'académie – inspecteur pédagogique régional”, IEN: „Inspecteur de l'Éducation nationale”. De asemenea, corpurile de inspectori se ramifică pe două niveluri: *inspectorii teritoriale*, care verifică efectiv lucrul la clasă al profesorilor (IA-IPR pentru colegii și licee generale, IEN pentru gimnaziile și licee profesionale) și *inspectorii generali*, ierarhic superiori celor teritoriale, care fac anchete pe teren, verifică instituțiile școlare (IGEN și IGAENR: „Inspection générale de l'administration de l'Éducation nationale et de la recherche”).

IGEN – desemnează un corp de inspectori creat de Napoleon în 1802, direct subordonat Ministerului Educației Naționale. Acesta exercită *funcții de control, de studiu și de evaluare*, dă avize și face propuneri privind funcționarea și eficiența sistemului de învățământ, monitorizează profesorii, urmărește aplicarea politicilor educaționale, realizează studii tematice în domeniul învățământului preuniversitar, înaintează rapoarte către minister, coordonează activitatea corpurilor de inspectori pedagogici în parteneriat cu autoritățile academice⁴. Este organizat în 12 grupe disciplinare și două grupe de specialități: a. învățământ primar și b. instituții și viață școlară.

IA-IPR și IEN – desemnează corpul inspectorilor teritoriale, care a fost creat în 1964, pentru a răspunde exigențelor învățământului de masă. Cele două ramuri – IA-IPR pentru colegii și licee generale, IEN pentru gimnaziile și licee profesionale – împart aproximativ aceeași misiune și au aceleași funcții: „contribuie la pilotarea sistemului educațional la nivel academic, asigură punerea în operă a politicii educaționale în clasele de elevi și în așezămintele școlare, evaluează cadrele didactice și școlile, inspectează și consiliază personalul didactic din școlile gimnaziale, contribuie la monitorizarea acestui personal pentru dezvoltarea carierei, poate concepe, conduce sau evalua dispozitivul de formare continuă a personalului didactic, în colaborare cu Universitatea”⁵.

⁴ Cf. <http://www.education.gouv.fr/cid2/presentation-et-missions-de-l-inspection-generale-de-l-education-nationale.html>.

⁵ Cf. <http://www.education.gouv.fr/cid1139/inspecteur-dacademie-inspecteur-pedagogique-regional.html> (traducerea autorului).

În Marea Britanie, inspecțiile școlare au la bază un cadru legal și au ca obiectiv o evaluare sumativă a calității educației, nu doar un feedback formativ pentru îmbunătățirea activității didactice. Inspecțiile școlare sunt efectuate de către **OFSTED – *Oficiul pentru Standarde în Educație*** (pentru școlile publice) și de către **ISI – *Inspectoratul Școlilor Independente*** (pentru școlile private). OFSTED este o instituție independentă, imparțială, direct subordonată Parlamentului, iar ISI are ca responsabilitate inspectarea școlilor afiliate la Asociația Școlilor Independente, a colegiilor private și a școlilor de limbi străine private aflate în aria de interes a departamentului guvernamental pentru imigranți.

OFSTED inspectează școli pentru a oferi informații părinților și celor în grija cărora se află elevii, pentru a promova creșterea calității educației și, acolo unde este cazul, pentru a cere școlilor să justifice fondurile alocate pentru procesul educativ. OFSTED verifică dacă școlile asigură elevilor condiții pentru ca aceștia să își atingă maximum de potențial. Rolul său este de a stabili principii și practici comune pentru inspecții, de a aplica o politică transparentă și consistentă, într-un mod măsurabil, de a face recomandări școlilor, de a monitoriza școlile mai slabe, furnizând informații guvernatorului și personalului școlii, de a evalua eficiența măsurilor în școlile în care există un mediu incluziv, care atinge toate nevoile copiilor de orice nivel, rasă, religie, are în vedere nevoile școlilor, furnizând o comunicare de înaltă calitate și eficiență, evitând plasarea unor directive suplimentare. OFSTED are în vedere ceea ce școala consideră că este bun și întocmește raportul inspecției școlare cu integritate, raportează rezultatele fără modificări, atât școlii, cât și părinților, centralizează părerile elevilor, ale părinților, ale altor persoane din școală, dar și din afara școlii, realizând o descriere amplă a activității din școală.

Bugetul OFSTED este asigurat de către Parlament. Anual, OFSTED publică un raport financiar din care reiese modul în care au fost cheltuite fondurile alocate. OFSTED inspectează școli finanțate de stat, academii, unele școli independente, creșe și grădinițe, centre de plasament, centre de asistență familială, servicii și agenții de adopție, centre de pregătire profesională pentru profesorii debutanți, colegii post-liceale, instituții de pregătire pentru piața muncii, centre comunitare și

de pregătire pentru adulți, centre educaționale din închisori. OFSTED prezintă următoarea structură: Inspectorul Șef al Majestății Sale – „Her Majesty’s Chief Inspector” – responsabil cu organizarea, managementul și angajarea inspectorilor, dar și cu aspectele de ordin financiar, legal, disciplinar (răspunde direct Parlamentului pentru justificarea folosirii resurselor financiare alocate), Consiliul de Administrație (consilieri ai HMCI în adoptarea deciziilor și în managementul operațional și strategic al OFSTED), având sarcini și responsabilități concrete (precizate în Planul Strategic al OFSTED), Directorii regionali, care au ca responsabilitate asigurarea inspecțiilor de calitate și îmbunătățirea serviciilor educaționale ale instituțiilor pe care le gestionează în regiunea lor. Consiliul de Administrație OFSTED se întrunește de 4 ori pe an pentru a stabili prioritățile strategice, țintele și obiectivele OFSTED.

OFSTED angajează Inspectorii Majestății Sale (HMI), numiți prin Ordin al Reginei. În iulie 2009 erau înregistrați 443 de Inspectori ai Majestății Sale, dintre care 82 erau implicați în verificări legate de aspectele de management, 245 în verificări legate de inspecția școlară și ceilalți în inspecții din alte arii care sunt în responsabilitatea OFSTED. Toți aceștia au experiență în predare. Multe inspecții școlare sunt efectuate de Inspectori Adiționali (IA), angajați de către Operatori Regionali de Servicii de Control și Inspecție (în prezent în număr de trei). În iulie 2009 erau înregistrați 1 948 de inspectorii adiționali, dintre care 1 567 erau implicați în inspecția școlară. Doar în 6-7% dintre inspecții un inspector adițional este însoțit de un inspector, în 75% din cazuri fiind vorba despre inspecții în școli secundare. Raportul de inspecție redactat de un Operator Regional de Servicii de Control și Inspecție trebuie semnat de un inspector și amendat, dacă este necesar, înainte de a fi publicat. Un inspector adițional trebuie monitorizat și aprobat de către un inspector înainte de a i se permite să-și desfășoare activitatea independent.

Inspectorii sunt directori de școli (în cazul învățământului privat și public) sau persoane la pensie, cu expertiză semnificativă în domeniul managementului. Unitățile școlare sunt informate la începutul anului școlar (septembrie) în legătură cu inspecția care urmează să se desfășoare pe parcursul anului respectiv. Majoritatea școlilor sunt înștiințate cu 1-2 zile înainte de inspecție (s-a constatat un stres suplimentar și o pregătire specială pentru inspecție în cazul în care inspecțiile erau anunțate cu mult timp înainte). Inspecția la oră se realizează fie de către un inspector, fie de către directorul monitorizat de către inspector (acesta evaluează astfel inclusiv competența directorului de a realiza inspecția). Inspectorul evaluează în funcție de rezultatul ultimei inspecții.

Înainte de inspecție, inspectorii solicită școlilor informații: raportul de autoevaluare al școlii, raportul inspecției precedente, date privind indicatorii de performanță ai elevilor, din rapoartele și statisticile on-line, date relevante cu privire la activitatea școlii obținute din analiza sondajelor OFSTED care au vizat școala, mesajele părinților colectate prin chestionare aflate la dispoziția părinților pe site-ul OFSTED, eventualele plângeri înregistrate on-line și informații de pe site-ul școlii.

Școlile care fac parte dintr-un consorțiu sunt inspectate separat (se întocmesc rapoarte diferite, cu calificative diferite). Fiecare școală este inspectată o dată la 5 ani; o școală cu rezultate mai modeste poate fi inspectată mai des. Elementele avute în vedere, cu predilecție, la o inspecție, sunt următoarele: rezultatele elevilor, prezența acestora la cursuri, numărul plângerilor înregistrate la adresa școlii.

ISI inspectează școlile private (uneori mai bune decât cele de stat), folosind personal implicat în mod curent în predare/în viața școlii, are preocupări care țin de asigurarea calității propune cele mai înalte standarde pentru serviciile educaționale. Astfel, este important faptul că nu s-a înregistrat niciun raport de inspecție contestat în ultimii 5 ani. Inspecția este anunțată cu 5 zile înainte și durează, concret, 4 zile.

Printre particularitățile învățământului privat în Marea Britanie amintim: 1 din 5 studenți dintr-o universitate britanică din top 10 provine dintr-o școală privată; numai 7% din copii sunt educați în școli private; 1/3 din echipa națională olimpică este formată din sportivi educați în școli private; 50% din sportivii medaliați cu aur au studiat într-o școală privată; sunt

promovate cu precădere sporturile de echipă.

Marea Britanie are un Departament Național pentru Educație, Anglia, Scoția, Țara Galilor și Irlanda de Nord au propriile sisteme de educație și propriile inspectorate școlare.

Inspecția școlară și evaluarea

Este de la sine înțeles faptul că inspectorii participă, alături de alți actori mai mult sau mai puțin legați de mediul școlar, la evaluarea sistemului educativ francez. Încă din 2007, ministerul de resort își asumă misiunea de a facilita realizarea unei evaluări pe patru paliere relativ distincte: „o evaluare sistematică a tuturor elevilor, în toți anii de școală; o evaluare periodică a profesorilor, pe baza progresului și a rezultatelor elevilor, nu pe baza metodelor didactice utilizate; o evaluare instituțională de profunzime, care să poată fi pusă la dispoziția familiilor; în sfârșit, o evaluare independentă și periodică a ansamblului sistemului educațional”⁶. Instituția abilitată să centralizeze și să interpreteze aceste evaluări este DEPP („Direction de l'évaluation et de la prospective”), statisticile și diagnozele acesteia urmând să producă „un efect-oglină”⁷ pentru profesori și să le permită a-și privi cu spirit critic propriile practici. În prezent, impactul și rolul acestui organism – și al altora similare – tind să scadă, impunându-se curentul externalizării evaluărilor în sistemul de educație european. Încercând o comparație cu spațiul american, se impune constatarea unei diferențe clare față de Franța: în Statele Unite profesorul este evaluat în funcție de rezultatele elevilor, situație generalizată ca atare și în țara noastră.

Restrângând aria discuției la raportul inspecție-evaluare, merită amintită o clasificare a tendințelor reformiste din prezent, realizată de De Grauwe⁸ prin referire la întregul sistem educativ european:

- ✓ Creșterea eficacității inspecției prin creșterea autonomiei eșalonului local;
- ✓ Consolidarea evaluării interne în școli (autoevaluarea);
- ✓ Orientarea inspecției înspre școală și înspre sistem, mai mult decât asupra cadrului didactic în sine;
- ✓ Creșterea implicării și a rolului „cetății”, a mediului social local în evaluarea performanțelor școlii.

Dacă orientările menționate se înregistrează de mai bine de un deceniu în Spania, Portugalia, țările scandinave și în cele din estul Europei, Franța – mai conservatoare, adeptă a

⁶ Xavier Pons, *Évaluer l'action éducative*, Presses Universitaires de France – PUF, Paris, 2010.

⁷ Nathalie Mons, Xavier Pons, *Les standards en éducation dans le monde francophone: Une analyse comparative*, IRDP éditeur, Neuchâtel, 2006.

⁸ Anton de Grauwe, *L'Etat et l'inspection scolaire: Analyse des relations et modèles d'action*, Thèse, Institut d'Etudes Politiques de Paris, Paris, 2006.

tradiției centraliste de tip „l'Etat éducateur”⁹ – le adoptă cu timiditate din 2003, ceea ce face ca schimbările să fie lente, chiar prin comparație cu țările ieșite de sub regimul comunist, între care se află și România. Traiectul către ceea ce s-a numit „l'Etat évaluateur”¹⁰ este astăzi generalizat în Europa, relația inspecție școlară – evaluare suferind, în consecință, modelări semnificative.

Ideea general asumată astăzi în educația europeană – implicat în România și Franța – este că învățământul calitativ trebuie să fie un deziderat și o preocupare a fiecărei școli, nu a statului, ceea ce explică largă autonomie bugetară și pedagogică de care fiecare instituție începe să se bucure. În România, ca și în Franța, personalizarea ofertei școlare vizează, în primul rând, sfera CDS, dar și diversele proiecte și parteneriate care pot fi gândite independent de autoritatea tutelară.

În acest context, rolul inspectorilor școlari ar putea fi reconsiderat, după cum o face, de altfel, De Grawe:

- ✓ Verificarea conformării la regulile generale ale educației;
- ✓ Impulsionarea inovațiilor;
- ✓ Îndeplinirea sarcinilor administrative;
- ✓ Consilierea profesorilor și a directorilor;
- ✓ Evaluarea sau dezvoltarea proiectelor naționale;
- ✓ Raportarea către minister, către parlament și către public;
- ✓ Evaluarea individuală a școlilor;
- ✓ Consilierea autorităților.

În ceea ce privește comparația cu Anglia – dată fiind triada ce face obiectul ghidului de față –, se constată ritmicitatea diferită a inspecției școlare în cele două sisteme: în Franța „inspecțiile sunt foarte inegale în timp și spațiu”, pe când în Anglia „inspecțiile sunt regulate și au o putere

⁹ Hélène Buisson-Fenet, Xavier Pons, *Les pratiques d'évaluation externe des établissements scolaires en France, au Royaume-Uni et en Suisse: Vers des figures de l'État éducateur contemporain en Europe*, Créteil-Largotec, Paris, 2011.

¹⁰ *Ibidem*.

structurantă”¹¹.

Cele două mari categorii de evaluare practicate – externă (*school inspection* sau *full-inspection*) și internă (numită și autoevaluare) – au o pondere specifică în Franța, impusă de politicile educaționale dezvoltate de fiecare guvern. Există, în general, un echilibru între cele două, iar concursul inspecției școlare este, în acest sens, esențial: se evaluează procesul didactic și o parte a gestiunii administrative, în timp ce alte corpuri de inspectori specializați evaluează aspectele particulare: finanțele, securitatea, arhivele etc. Astfel, IA-IPR și IEN evaluează proiectul instituției – varianta planului managerial din România –, în vreme ce autoritățile academice (rectorii și inspectorii academiei) evaluează șefii instituției și ansamblul activităților școlare desfășurate, iar Curtea de Conturi regională verifică gestionarea resurselor de capital.

Inspecția instituțională sau evaluarea externă

Această inspecție școlară poate fi realizată fie de inspectori numiți de minister, fie de experți din afara sistemului, care răspund apelului sau ofertei de colaborare a acestei instituții. Inspecția durează între două și cinci zile, implicând inițial o vizită și o privire generală asupra școlii, urmată de evaluarea punctuală, pe grupe mici de lucru. Înaintea sosirii în instituție, inspectorii verifică toate datele școlii: proiecte, rezultate, ofertă educațională, proceduri de lucru etc. Apoi observă lecțiile, organizează reuniuni cu profesorii, cu elevii și cu părinții, analizează produsele muncii elevilor etc. Inspecția include și consilierea, în sensul că se fac propuneri și sugestii de îmbunătățire a muncii profesorilor și a echipei manageriale. Inspecția se încheie cu un raport complex, numit în jargon profesional *full school inspection reports*. Deseori, ea este urmată, la câteva luni, de o „contra-inspecție”, pentru a se verifica punerea în practică a acestora și îmbunătățirea situației școlare pe diversele ei paliere. Frecvența acestor inspecții instituționale variază între trei și șase ani, dat fiind faptul că implică un mare consum de timp, de energie și de resurse umane, toate dublate de o mare capacitate de expertiză pedagogică, psihologică, administrativă, managerială etc. De aceea, se preferă *inspecțiile complementare*, mai ușor de realizat: *inspecția individuală*, *inspecția tematică*, *inspecția de auto-evaluare*, *inspecția pentru situații critice* („risk-based inspection”).

¹¹ *Ibidem*.

Inspecția de autoevaluare sau evaluarea internă

Evaluarea internă, în mod tradițional realizată de directorul instituției sau/și de către echipa sa (variantea Consiliului de Administrație din România) se deschide, începând cu 1990, și către alți actori de pe scena educației, implicați activ în acest proces evaluativ: profesori, elevi, părinți, comunitate locală, ONG-uri etc., fapt care se observă în ultimul deceniu, din ce în ce mai accentuat, și în țara noastră. Pentru ca acest tip de evaluare să funcționeze, în sensul obținerii unor indicatori valizi și pertinenti, este necesar ca în școala respectivă să existe sau să se dezvolte „o cultură a autoevaluării”¹², constând în formarea unor profesioniști, în elaborarea de metodologii, standarde și proceduri care să faciliteze obținerea unor rezultate obiective. Deseori, evaluarea internă se derulează ca parte a evaluării externe, în sensul că o precede, o motivează și îi furnizează premise ale derulării ulterioare. Se disting, în genere, două tipuri de autoevaluare¹³: *self-evaluation* (când este impusă sau solicitată din exterior, cu criterii predefinite) și *self-assessment* (când este organizată de membrii echipei de conducere, iar criteriile sunt fixate de ei înșiși, în interiorul școlii).

Inspecția OFSTED

Inspecția durează, în general, 2 zile. Tipicul unei inspecții OFSTED este următorul: în prima zi, inspectorul care conduce delegația are o întâlnire cu directorul școlii, căruia i se confirmă sau i se aduce la cunoștință programul inspecției, în timp ce echipa de inspectori planifică și efectuează activitățile de inspecție – observarea lecțiilor și alte activități specifice; inspectorul care conduce delegația informează directorul pe parcursul zilei cu privire la desfășurarea inspecției; inspectorii acordă feedback profesorilor inspectați; are loc o întâlnire a echipei de inspectori, la care sunt invitați și directorul școlii sau un alt membru al echipei de conducere. Cea de-a doua zi de inspecție cuprinde următoarele etape: desfășurarea unei scurte întâlniri cu directorul, desfășurarea inspecțiilor, conform programării, analiza rezultatelor, aplicarea chestionarelor (membrilor corpului profesoral, dar și părinților), comunicarea către

¹² Estela Costa, Ana Márcia Pires, *The role of the European inspections in the European educational space—echoes from Portugal regarding the assessment of schools*, în *Research in Higher Education Journal*, n° 3, 2011, p. 1-10.

¹³ Cf. Thomas G. Ryan, Leslie Telfer, *A review of (elementary) school self-assessment processes : Ontario and beyond*, în *International Electronic Journal of Elementary Education*, vol. 3, n° 3, 2011, p. 171-191.

director a concluziilor, a calificativului acordat, a feedback-ului și a eventualelor recomandări privind îmbunătățirea activității în școală (în cadrul întâlnirii finale), acordarea de feedback guvernatorilor, altor membri ai staff-ului și reprezentantului autorității locale.

Observarea lecțiilor este cea mai importantă sursă de informații pe baza cărora se realizează evaluarea școlii. Echipa de inspectori decide asupra celei mai bune strategii de observare a lecțiilor (25-30 de minute de observare a unei lecții): observarea unei lecții pe întreaga durată a acesteia sau observarea aceluiași grup de elevi la discipline diferite. În cazul în care observarea lecției durează mai mult de 20 de minute, inspectorul are obligația să ofere feedback profesorului observat.

Observarea lecției reprezintă o componentă esențială în evaluarea calității educației furnizate de școală în cadrul inspecției OFSTED.

Observarea lecției ca parte a procesului de evaluare a calității curriculum-ului furnizat de școală, reprezintă activitatea pe care o desfășoară inspectorii OFSTED prin observarea unor secvențe la mai multe lecții pe durata a câteva minute la fiecare (în mod obișnuit, nu se asistă la toată lecția); asistența la o lecție nu durează, de regulă, mai mult de 25 de minute; observarea focalizată a activității elevilor în cazul lucrului pe grupe. Durata observării activității profesorului și a unui grup de elevi poate depăși o oră în cazul în care inspectorul stă de vorbă cu elevii asupra sarcinilor de lucru ce le efectuează sau inspectorul dorește să identifice și să obțină probe pentru: a) exemple de bună practică; b) identificarea factorilor care conduc la slaba prestație didactică a profesorului. În acest caz inspectorul colectează o serie de probe pentru a putea face recomandări profesorului în vederea îmbunătățirii activității la clasă. Pe parcursul inspecției nu este necesar să fie asistați la lecție toți profesorii școlii și nu se anunță dinainte care sunt profesorii inspecțați. Evaluarea activității didactice a profesorilor se realizează prin utilizarea scalei de apreciere a lecției: *Extraordinar* (Outstanding), *Bine* (Good), *Suficient* (Requires improvement), *Insuficient* (Inadequate).

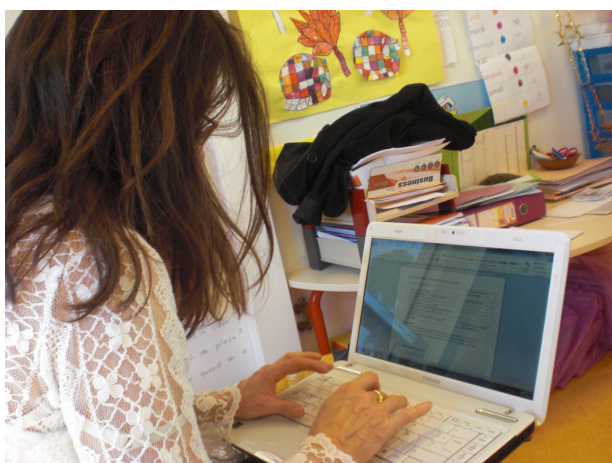
Un caz concret: Inspectarea predării literației, incluzând citirea și matematica

Inspectorii OFSTED vor lua în considerare pe parcursul inspecției la clasă modul în care elevii au formate abilitățile de citire conștientă, de comunicare orală și scrisă, dar și posibilitatea aplicării informațiilor primite din diferite arii curriculare. În evaluarea eficienței studiului matematicii în școală prin analiza performanțelor elevilor, observarea lecțiilor de

matematică și verificarea activității desfășurate de elevi, inspectorii țin seama de următoarele aspecte: înțelegerea de către elevi a conceptelor predate, metodele utilizate de profesori în furnizarea informațiilor și modul în care elevii utilizează cunoștințele achiziționate în analiza logică a unor probleme și rezolvarea sarcinilor de lucru; ajutorul acordat de profesor pe parcursul lecțiilor elevilor în vederea îmbunătățirii abilităților de lucru individual; modul în care aplică elevii cunoștințele, deprinderile și abilitățile formate în situații practice sau la alte discipline. Inspectorii urmăresc felul în care elevii sunt pregătiți pentru susținerea examenului de certificare a competențelor la matematică la finalul învățământului obligatoriu GSCE.

Raportul de inspecție

a) în Franța

Raportul inspectorului referitor la activitățile asistate este redactat chiar în timpul asistenței. La final, în maximum 30 de minute, are loc o discuție cu profesorul, discuție ce vizează nevoile sale de formare, auto-evaluarea cadrului didactic, etc. Observațiile inspectorului sunt formulate preponderent sub formă de sugestii.

Inspecțiile se realizează, de regulă, de către un inspector de specialitate, însoțit de consilierul psihopedagogic. Directorul unității de învățământ nu participă la astfel de asistențe la lecție.

Finalitatea inspecției constă în acordarea unei note, la care contribuie și directorul unității, notă care este validată de inspectorul general. De cele mai multe ori notele acordate nu sunt maxime, acestea fiind rezervate doar profesorilor cu experiență relevantă.

b) în România

Raportul scris final al inspecției școlare generale este redactat de inspectorul coordonator al echipei, iar acesta trebuie să fie în concordanță cu rapoartele verbale și rapoartele scrise individuale ale membrilor echipei. Raportul este evaluativ, fiind structurat în două părți: raportul pe arii tematice și raportul pe discipline. Membrii echipei de inspecție acordă calificative fiecărei arii tematice/domeniu, respectiv fiecărei discipline inspectate.

c) în Marea Britanie

Raportul final stabilește calificativul final al școlii, inclusiv calificativele acordate pentru cele patru aspecte standard urmărite prin inspecție. Raportul cuprinde un rezumat al aspectelor constatate în timpul inspecției și precizează un plan de măsuri ce trebuie aplicat în vederea îmbunătățirii situației. În partea principală a raportului, sub fiecare dintre cele patru arii inspectate, observațiile, constatările, interpretările și evaluările sunt explicate în detaliu. Calificativele care pot fi acordate sunt: *exceptional/remarcabil*, *bine*, *necesită îmbunătățire* sau *inadecvat*. Școala primește raportul în termen de 10 zile lucrătoare de la finalizarea inspecției și este invitată să completeze un chestionar post-inspecție. Școala are obligația să trimită o copie a raportului părinților, dar și tutorilor elevilor, în termen de 5 zile lucrătoare. Rapoartele de inspecție sunt redactate astfel încât să fie accesibile și unui public receptor nespecializat și sunt publicate on-line în termen de 15 zile de la finalizarea inspecției (termenul este de 28 de zile în cazul unei școli evaluate cu calificativul inadecvat). Rapoartele pot fi accesate on-line pe site-ul OFSTED: <http://www.ofsted.gov.uk/schools/for-schools/find-school-inspection-report>.

Detalierea calificativului **OUTSTANDING** (EXTRAORDINAR / EXCEPȚIONAL) este următoarea: modul de predare este remarcabil, și, în același timp, acoperă un curriculum bogat și relevant, contribuind la o învățare și împlinire deosebită. Elevii beneficiază de experiențe educaționale excelente în cadrul școlii, ceea ce presupune că dispun de toate elementele necesare pentru a atinge nivelul superior al educației, a stagiului sau angajării. Dispun de suficientă practică în măsură să asigure faptul că toți elevii au nivele de literație înalte corespunzătoare vârstei lor. Practica școlii reflectă în mod continuu cele mai înalte așteptări ale cadrelor didactice și cele mai înalte aspirații ale elevilor, inclusiv pe cele ale elevilor cu dizabilități și cu nevoi educaționale speciale. Exemplele de bună practică sunt răspândite cu scopul unei îmbunătățiri continue. Școala este preocupată de promovarea largă

și atentă a dezvoltării spirituale, morale, sociale și culturale, le permite să prospere printr-o comunitate de învățare susținută și extrem de unitară.

Dacă o școală „necesită îmbunătățiri” sau este apreciată prin calificativul „inadecvat” și are serioase puncte slabe sau necesită măsuri speciale, raportul inspecției va explica detaliat cauzele. Inspectorii vor monitoriza școlile apreciate ca „având nevoie de îmbunătățiri”, vor efectua monitorizarea inspecției școlilor cu puncte slabe sau care necesită măsuri speciale. În cadrul acestor inspecții se vor realiza rapoarte, dar ele vor fi mai succinte și se vor referi doar la modul în care progresează școala.

În mod obișnuit, inspectorii contactează școala, prin telefon, în cursul după-amiezii care precedă ziua lucrătoare prevăzută pentru începerea inspecției. Inspectorii vor evalua calitatea performanței managementului școlii și vor lua în considerare dacă există o corelație adecvată între calitatea predării în școală și progresia salariului profesorilor. Școlile pot să solicite o inspecție prin autoritatea competentă (prin intermediul organismului de conducere al școlii). Dacă o inspecție este efectuată ca răspuns la o astfel de solicitare, HCMI poate percepe costul acesteia de la organismul de conducere care a solicitat-o.

În situații excepționale, în conformitate cu politica de amânare Ofsted (cf. *‘Deferral of inspections: information for schools’*, Ofsted, 2012; <http://www.ofsted.gov.uk/resources/deferral-of-inspections-information-for-schools>), o inspecție ar putea fi anulată sau amânată după ce a fost anunțată la școală, în urma unei cereri făcute de către aceasta. Cu toate acestea, în mod normal, în cazul în care elevii primesc educația în școală, o inspecție va continua procesul, chiar dacă, de exemplu, directorul nu este prezent sau au loc activități de construcție/reparații. Inspecția poate avea loc în orice moment, după sfârșitul celor cinci zile lucrătoare de școală. De exemplu, în cazul în care elevii se întorc la școală într-o zi de miercuri, inspecția poate avea loc cât mai curând, începând chiar cu următoarea zi de miercuri. Dacă o școală primară sau o grădiniță are un număr suplimentar de elevi de la începutul trimestrului de primăvară sau de vară, Ofsted nu va inspecta școala respectivă în primele cinci zile de școală lucrătoare din acel trimestru.

Frecvența inspecțiilor școlare depinde de rezultatele inspecției anterioare a școlii. Pentru o școală notată la ultima inspecție cu calificativul „bun”, momentul pentru următoarea inspecție este determinat de o evaluare a riscurilor performanțelor sale ulterioare. Școlile scutite sunt, de asemenea, supuse unei evaluări a riscurilor. Procesul de evaluare a riscurilor începe în al treilea an școlar de la cea mai recentă inspecție, iar pentru școlile cu calificativ "excepțional" inspecția ulterioară se desfășoară anual.

Finalități/consecințe ale inspecției în România

Raportul scris final al inspecției școlare generale reprezintă documentul oficial referitor la rezultatele inspecției. Acest raport se înregistrează atât la I.S.J./I.S.M.B., după ce a fost avizat de către inspectorul școlar general adjunct coordonator al *Compartimentului curriculum și controlul asigurării calității*, cât și la unitatea de învățământ preuniversitar inspectată, în termen de cel mult 3 săptămâni de la finalizarea activității de inspecție. Cu această ocazie, în registrul de inspecții al unității de învățământ inspectate se încheie un proces-verbal la care raportul general este anexat. În termen de două săptămâni de la primirea raportului scris final al inspecției școlare generale, unitatea de învățământ elaborează un plan de îmbunătățire a activității, ținând cont de recomandările făcute în raport, plan trimis spre aprobare inspectorului coordonator. În raport cu aspectele/domeniile vizate, planul de îmbunătățire a activității include: obiective, activități/acțiuni/măsuri, termene/perioade concrete de realizare, desemnarea responsabililor, indicatori de măsurare a realizării obiectivelor propuse, fiind asumat de consiliul de administrație al unității de învățământ preuniversitar inspectate.

După această etapă, în termen de cel mult o săptămână de la primirea planului de îmbunătățire a activității, inspectorul coordonator poate face observații în legătură cu acesta, observații de care unitatea de învățământ are obligația să țină cont. După aprobare, unitatea de învățământ începe aplicarea primelor activități/acțiuni/măsuri din cadrul planului, respectând termenele/perioadele de realizare a acestora.

Concluziile notate în raport în urma unei inspecții determină consecințe la nivelul managementului – atât ca strategie cât și ca echipă managerială (se poate decide destituirea directorului, a guvernatorilor sau desființarea școlii).

Finalități/consecințe ale inspecției în Franța

Rolul inspecției individuale este de a releva importanța observării atente a sălii de clasă, vizează cunoașterea demersului didactic al cadrului didactic și a modului de implicare a elevilor, permite verificarea conformității lecției cu programele în vigoare și verificarea punerii în aplicare a reformelor (din ce în ce mai frecvente în ultima perioadă), ca și

aprecierea eficienței lecțiilor prin prisma rezultatelor și a competențelor elevilor (evaluări naționale).

Finalități/consecințe ale inspecției în Marea Britanie

Inspectorii trebuie să aprecieze și gradul de dezvoltare al elevilor școlii din punct de vedere spiritual, moral, social și cultural, dar și măsura în care educația oferită de școală satisface nevoile elevilor școlii, în mod particular al celor cu dizabilități sau ale celor care prezintă nevoi educaționale speciale. Astfel, școlile nu pot fi considerate „excepționale” per ansamblu decât dacă prezintă un mod de predare „excepțional”; un standard acceptabil al educației este definit ca fiind un standard de educație „bun”; o școală care nu este încă apreciată cu calificativul „bun”, dar nu este considerată nici „inadecvată” este o școală care „necesită îmbunătățiri”; o școală care este „inadecvată” per ansamblu și care necesită o îmbunătățire semnificativă, dar în care funcțiile de leadership și de management nu sunt „inadecvate” este o școală cu slăbiciuni serioase; o școală care este „inadecvată” per ansamblu, în care funcțiile de leadership și management sunt, de asemenea, „inadecvate” este o școală care necesită măsuri speciale. Școlile care primesc calificativul „necesită îmbunătățiri” vor fi, în mod normal, monitorizate și inspectate din nou într-o perioadă de până la doi ani; perioada inspecției va reflecta circumstanțele individuale ale școlii și aceasta va fi informată în legătură cu ceea ce inspectorii vor găsi în timpul vizitelor de monitorizare; dacă o școală e considerată ca „necesitând îmbunătățiri” la două inspecții consecutive și nu este încă apreciată cu calificativul „bună” la a treia inspecție, este probabil să fie considerată „inadecvată” și necesită măsuri speciale.

O școală care a fost judecată că „necesită îmbunătățiri” va fi supusă monitorizării de către OFSTED, deși aceasta nu este, oficial, într-o categorie ce îngrijorează. Va avea, de regulă, o secțiune completă de re-inspecție într-o perioadă de doi ani. Dacă, la acel control, este considerată, din nou, că „necesită îmbunătățiri”, nu va fi monitorizată în continuare, și o inspecție completă va avea loc în termen de încă doi ani. În cazul în care, nici la acest control, nu primește calificativul „bun”, este foarte probabil ca aceasta să fie judecată „inadecvată”, se consideră astfel că necesită măsuri speciale. Acest lucru se întâmplă deoarece școala nu oferă un standard acceptabil de educație, iar persoanele responsabile de administrația sau de conducerea școlii nu demonstrează capacitatea de a asigura îmbunătățirea necesară. Cu toate acestea, pot exista excepții de la această regulă. De exemplu, dacă există o tendință clară,

susținută, de progres, dar școala nu este încă „bună” în toate domeniile, inspectorii nu pot judeca școala pentru a impune măsuri speciale.

O școală considerată a fi „inadecvată” și care „necesită măsuri speciale”, deoarece nu oferă elevilor săi un standard acceptabil de educație, iar liderii, managerii sau guvernatorii nu au demonstrat capacitatea de a asigura îmbunătățirea necesară, va primi, de obicei, prima inspecție de monitorizare în termen de trei luni de la controlul care a făcut obiectul unor măsuri speciale. Cu toate acestea, în cazul în care regimul de protejare a unei școli a fost considerat a fi „inadecvat”, este probabil că o inspecție de monitorizare va avea loc mai devreme. O școală poate primi până la cinci inspecții de monitorizare într-o perioadă de 18 luni de la inspecția care a instituit măsurile speciale. Acestea vor fi, în mod normal, reinspectate în termen de 24 luni, cu excepția cazului în care o inspecție de monitorizare a eliminat măsurile speciale.

Partea a II-a

Obiectivele inspecției școlare

I. Experiența franceză

Mihaela CIANGA
Metodist I.S.J. Iași
Profesor Colegiul „C. Negruzzi” Iași

Rodica PERJOIU
Inspector I.S.J. Iași
Profesor Colegiul „C. Negruzzi” Iași

Pilotare:

- ✓ Evaluarea cadrelor didactice
- ✓ Evaluarea unităților școlare
- ✓ Evaluarea sistemică a ciclurilor pedagogice

Observație: Pentru școlile primare misiunea inspectorului este de expertiză și superioritate ierarhică (Directorul are competențe administrative; nu este superiorul ierarhic al cadrelor didactice).

Management:

Gestionarea resurselor umane

- ✓ Cadre didactice
- ✓ Consilieri pedagogici și profesori însărcinați cu misiuni pe lângă inspector, directori de unități școlare

a) În zona sa

b) În departament, Academie (titularizări, avansări)

În învățământul secundar, inspecția individuală de „gestionare”

Promovarea talentelor

Consiliere:

- ✓ Consilierea directorilor unităților școlare
- ✓ Consilierea personalului didactic
- ✓ Membru în juriu de concurs

Inspecția individuală

- ✓ Observarea fină în clasă
- ✓ Cunoașterea practicilor cadrelor didactice și stadiul activităților elevilor

- ✓ Verificarea parcurgerii programelor școlare
- ✓ Verificarea aplicării reformelor
- ✓ Măsurarea eficacității cadrelor didactice prin prisma rezultatelor și a achizițiilor elevilor (evaluări naționale)

Inspekția individuală în evaluarea unei unități de învățământ, evaluare sistemică

- ✓ Școli: cicluri, nivele
- ✓ Circumscripții – grupuri de școli
- ✓ Unități școlare

Evaluare: Măsurarea rezultatelor și a progresului

- ✓ Verificarea calității procesului didactic, în conformitate cu programele în vigoare (se au în vedere programele, trunchiul comun de cunoștințe și competențe, standarde de calitate pentru licee profesionale)
- ✓ Măsurarea eficienței demersului didactic prin prisma rezultatelor elevilor – referințe la evaluările internațional și naționale și la evaluările profesorilor
- ✓ Măsurarea ecartului dintre obiectivele propuse și rezultatele efective – referință la contractul de obiective

Consiliere și promovarea, în perspectivă, a bunelor practici

- ✓ Management strategic și gestionarea resurselor umane
- ✓ Ameliorarea calității profesionale a cadrelor didactice – activități de formare

Observarea fină:

- ✓ Multe aspecte de observat într-un timp scurt (în funcție de disciplină și personalul inspectat)
- ✓ Finalitatea inspecției – control de conformitate și de eficacitate
- ✓ Constrângeri: dificultatea măsurării eficacității, luarea în considerare a contextului, libertatea și responsabilitatea pedagogică

Pregătirea inspecției:

- ✓ documente pregătitoare
- ✓ raportul inspecției precedente
- ✓ modelul de raport

Câmpul de observare:

- ✓ Documentele profesorului: fișe, caietul-jurnal, fișe de progres, proiecte pedagogice, pregătirea lecției, documente suport

- ✓ Demersul didactic: achizițiile elevilor, luarea în calcul a dificultăților școlare (situații de învățare, gestionarea clasei ca grup, gestionarea dotării materiale)
- ✓ Documente referitoare la elevi: rezultate, progres, (caietele elevilor, portofolii, lecții, teme, evaluări)

Concluzii:

- ✓ fixarea clară a obiectivelor
- ✓ selectarea elementelor care să permită o analiză reală din care să rezulte ceea ce i se reproșează profesorului referitor la eficacitate
- ✓ utilizarea unor indicatori de eficacitate convergenți și regăsirea lor în alte momente ale inspecției individuale

Discuția individuală cu cadrul didactic inspectat:

Obiective: Ameliorarea calității profesionale a cadrului didactic

Rolul inspectorului: Să facă recomandări în baza unei analize practice și concrete

Rolul profesorului inspectat: Să facă dovada reflexivității și capacității de autoanaliză

Structura discuției: introducere, conducerea discuțiilor, concluzia

Concluzii:

- ✓ urmărirea unui obiectiv specific, pe toată durata inspecției
- ✓ centrarea atenției asupra cadrului didactic inspectat
- ✓ structurarea discuției astfel încât aceasta să conducă la obiectivul propus
- ✓ acordarea unui timp mai mare ascultării și nu dialogului/discuțiilor
- ✓ inducerea schimbării, fără a impune brutal punctul de vedere
- ✓ adoptarea unei atitudini și a unui limbaj obiectiv, evitând judecățile de valoare și interpretările

II. Experiența inspecțiilor școlare în România

Ileana SAVINESCU

Profesor Școala Gimnazială „Ștefan Bârsănescu” Iași
Metodist C.C.D. Iași

Însăși definiția din *Dicționarul Explicativ al Limbii Române* a termenului *inspecție* insistă pe ideea de *control* și *verificare* („control, verificare autorizată a unei activități, cercetare a îndeplinirii anumitor dispoziții, hotărâri etc.” – DEX, 1996: 495), având o funcție, în primul rând, de sprijin, de îndrumare, de îmbunătățire a calității procesului instructiv-educativ, dar și de verificare, de control a activității de predare-învățare-evaluare. Așa cum prevede metodologia specifică, în România, inspecția școlară asigură o evaluare externă, de proces a calității și a nivelului atingerii standardelor educaționale, iar scopurile sale sunt sprijinirea unităților școlare și a personalului didactic în creșterea calității procesului educativ prin consiliere și revizuire continuă, sprijinirea evaluării calității ofertei educaționale și a nivelului de performanță atins de elevi, la nivel național, regional, județean și local, prin furnizarea către cei în drept a rapoartelor de inspecție. Inspecția specială, cea care interesează, în mod deosebit, profesorul metodist, are ca obiectiv evaluarea activității cadrelor didactice în vederea obținerii gradelor didactice în învățământ și îndeplinește preponderent o funcție de orientare și îndrumare metodologică a procesului de învățământ. Inspecțiile de grad realizate, în sistemul de învățământ românesc, de către inspectorul de specialitate sau de către profesorul metodist delegat de acesta, presupune, în general, observarea a 4 activități didactice la clase diferite și realizarea unui raport scris, însoțit de completarea unei fișe de evaluare.

În funcție de conținutul și obiectul principal al inspecției se disting 3 tipuri fundamentale de inspecție a unităților de învățământ preuniversitar: *inspecția școlară generală a unităților de învățământ preuniversitar*, *inspecția tematică* și *inspecția de specialitate*.

Dimensiunea echipei de inspectori și disciplinele inspectate sunt stabilite în funcție de mărimea și complexitatea unității de învățământ (număr de elevi, număr de structuri arondate unei unități cu personalitate juridică, distribuția geografică).

Inspecția școlară generală este realizată, de regulă, de o echipă formată din 2 până la 8 inspectori și este condusă de un coordonator numit dintre aceștia. Echipa cuprinde inspectori care au competențele necesare pentru a inspecta un eșantion format din cel puțin 6

discipline incluse în curriculum. În școlile cu limba de predare a unei minorități naționale, echipa de inspectori este însoțită de inspectorul minorității.

Inspekția tematică reprezintă o activitate de evaluare sau control ce vizează doar un anumit domeniu sau aspect particular al activității unităților de învățământ sau al activității cadrelor didactice. În cadrul acestui tip de inspekție se realizează inclusiv activități de consiliere, care pot include: activitatea de control a respectării legislației școlare, inspekția evaluării activităților de formare și de perfecționare, inspekția activităților educative/extracurriculare, inspekția de evaluare a calității managementului unităților de învățământ, inspekția activității profesorului-diriginte, a activității de orientare școlară și profesională, activitatea de analiză și de rezolvare a scrisorilor, sesizărilor și reclamațiilor, inspekția în vederea evaluării pregătirii începutului anului școlar, completarea documentelor școlare, realizarea planului de școlarizare etc.

Inspekția de specialitate se adresează cadrelor didactice la nivelul disciplinei de studiu sau activităților educaționale pe care acestea le susțin. Aceasta vizează, în mod direct, calitatea activităților didactice în raport cu beneficiarii primari ai educației, respectiv antepreșcolarii, preșcolarii și elevii. Acest tip de inspekție include: inspekția de specialitate realizată în vederea obținerii gradelor didactice II și I sau definitivării în învățământ, sau orice altă formă de evaluare, control și consiliere a activității cadrului didactic în domeniul său de specialitate.

Inspekția școlară în specialitate are în vedere parcurgerea următoarelor etape:

1. planificarea inspekției
2. organizarea inspekției
3. realizarea unor discuții preliminare pentru orientarea în context (cu persoanele abilitate pentru evaluarea competențelor profesionale ale cadrului didactic, respectiv cu cadrul didactic)
4. realizarea asistențelor la ore și completarea fișei de observare a lecției
5. realizarea autoevaluării cadrului didactic inspectat
6. analiza activității și consilierea cadrului didactic inspectat
7. redactarea raportului scris de inspekție și consemnarea acestuia în registrul de inspekții al unității de învățământ preuniversitar

Intervievarea cadrului didactic de către inspector/metodist în urma asistenței la lecție

a) în Franța

- **Obiectivul interviului:** ameliorarea calității profesionale a cadrului didactic
- **Rolul părților:** *inspectorul/metodistul* oferă recomandări pe baza analizei asistenței
- **Cadrul didactic:** demonstrează reflexivitate prin auto-evaluare
- **Structura interviului:** introducere, derulare, încheiere
- **Puncte cheie:** stabilirea unui obiectiv și urmărirea acestuia, centrarea pe celălalt pentru a-l înțelege, structurarea interviului astfel încât acesta să progreseze spre obiectivul stabilit, consacrarea timpului ascultării, în detrimentul dialogului, efectuarea schimbului de opinii fără a-și impune punctul de vedere, adoptarea unei atitudini și a unui limbaj obiective, evitând judecățile de valoare și interpretările.

b) în România

În cadrul inspecției generale se observă activitățile desfășurate la clasă prin asistență la lecții și a altor activități desfășurate în spațiile școlare. Aproximativ 60% din timpul general al inspecției este alocat observării/asistării diferitelor activități educaționale de la nivelul unității de învățământ inspectate.

Inspectorii asistă toate cadrele didactice din unitatea de învățământ astfel încât fiecare cadru didactic să fie observat la cel puțin o lecție și, în final, să rezulte un eșantion reprezentativ pentru specificul unității de învățământ respective.

Misiunile inspectorului în Franța

Documentul este o prezentare a observațiilor făcute de Mme Carole Valverde, Inspector al Educației Naționale din Circumscripția „St. Paul en forêt” din departamentul Var al Academiei din Nisa.

Principalele misiuni ale inspectorului sunt cele de pilotare, management și consiliere. Trebuie precizat că tot inspectorul gestionează formarea continuă: identifică nevoi de formare și organizează formările cu ajutorul corpului de experți de care dispune.

Pilotarea presupune evaluarea cadrelor didactice, evaluarea unităților școlare, evaluarea sistemică a ciclurilor pedagogice. Pentru cadrele didactice din ciclul primar inspectorul este superiorul ierarhic direct, directorul școlii neavând această calitate.

Managementul implică gestionarea resurselor umane.

Realizează *consilierea* directorilor, a cadrelor didactice. Inspectorul este și membru în comisii de concurs.

Documentul cuprinde nuanțări și detalieri ale activității inspectorului, cele legate de inspecția individuală fiind un îndrumar valoros. Iată două dintre acestea:

Observarea fină: Este necesar să îți propui ce să urmărești, ca inspector, căci trebuie să observi multe lucruri în timp scurt, să nu pierzi din vedere care trebuie să fie finalitatea inspecției (control de conformitate și eficacitate), toate acestea în condițiile constrângerilor constând în dificultatea măsurării eficacității, luarea în considerare a contextului, libertatea și responsabilitatea pedagogică. Deci trebuie să îți fixezi ceea ce îți propui să observi, să îți alegi elementele care să permită o analiză reală din care să rezulte ceea ce i se reproșează profesorului referitor la eficacitate și să utilizezi indicatori de eficacitate convergenți care se regăsesc în alte momente ale inspecției individuale.

Discuția individuală cuprinde: obiective, rolul inspectorului, rolul profesorului și structura discuției (introducere, conducerea discuțiilor, concluzia). Recomandările pertinente făcute inspectorului sunt următoarele:

- ✓ Propunerea unui obiectiv pe care să nu-l pierzi din vedere;
- ✓ Centrarea asupra celuilalt: să îl înțelegi;
- ✓ Structurarea discuției pentru a o conduce la obiectivul propus;
- ✓ Acordarea unui timp mai mare ascultării decât vorbirii;
- ✓ Conducerea spre schimbări fără a impune punctul de vedere;
- ✓ Adoptarea unei atitudini și a unui limbaj obiectiv, evitând judecățile de valoare și interpretările.

Competențele profesionale ale profesorului în Franța

Mihaela CIANGA
Prof. Colegiul „C. Negruzzi” Iași
Metodist I.S.J. Iași

Profesorii de gimnaziu, liceu și școli tehnice garantează pregătirea uniformă pentru fiecare nivel de învățământ. Formarea profesorilor/învățătorilor se bazează pe un sistem alcătuit din 10 competențe comune la primul și al doilea nivel. Ele se raportează la cunoștințe, capacități și la atitudini profesionale fundamentale și indispensabile pentru a-și duce la îndeplinire misiunea încredințată:

1. Să acționeze ca funcționari ai statului și într-o manieră etică și responsabilă.
2. Să stăpânească limba franceză pentru a preda și a comunica.
3. Să stăpânească disciplina și să aibă o bună cultură generală.
4. Să organizeze lucrul clasei.
5. Să ia în considerare diversitatea elevilor.
6. Să evalueze elevii.
7. Să stăpânească tehnologia informației și a comunicării.
8. Să lucreze în echipă și să coopereze cu părinții și partenerii școlii.
9. Să se formeze și să inoveze.

COMPETEȚE ÎN MATEMATICĂ

Aptitudini ce mobilizează cunoștințe și competențe pentru rezolvarea de probleme:

- C1. Căutarea, extragerea și organizarea informației
- C2. Alegerea și aplicarea unei metode de rezolvare
- C3. Motivarea, argumentarea, amendarea și validarea unui rezultat
- C4. Prezentarea, comunicarea unui rezultat
- C5. Capacitatea utilizării TIC

COMPETEȚE ÎN FIZICĂ ȘI CHIMIE: Activități experimentale

Rodica PERJOIU
Inspector I.S.J. Iași
Prof. Colegiul „C. Negruzzi” Iași

A adecva: Căutarea, extragerea și organizarea informației utile

Înțelegerea problematicii lucrului de realizat

Cunoașterea vocabularului, simbolurilor, mărimilor, unităților folosite

A analiza: Analiza situației înainte realizării unei experiențe

Formularea unei ipoteze

Propunerea unui model

Alegerea unui protocol sau material/dispozitiv experimental

A realiza: Organizarea locului de muncă

Punerea în practică a protocolului experimental

Utilizarea materialului ales ori pus la dispoziție

Manipularea respectând regulile de securitate

A valida: Exploatarea și interpretarea observațiilor, măsurătorilor

Verificarea rezultatelor obținute

Validarea sau infirmarea unei informații, ipoteze, proprietăți, legi

COMPETENȚE ÎN GEOGRAFIE

Florin IANCU

Prof. Colegiul „C. Negruzzi” Iași

Metodist I. S. J. Iași

1. Competențe specifice:

- Localizarea pe hartă
- Identificarea și cunoașterea spațiului geografic la diferite scări
- Capacitatea de a face corelații între diferitele noțiuni geografice
- Capacitatea de a realiza activități de cercetare, anchete de teren
- Organizarea și realizarea unei documentări geografice
- Realizarea unei schițe de peisaj (crochiu) pe baza unor elemente spațiale
- Realizarea unui raport de teren clar și organizat

2. A ști – a face

- Argumentarea
- Folosirea unui vocabular adecvat
- Utilizarea mai multor elemente (dicționarul geografic, enciclopedii, atlase, caiete, computer), prin însușirea instrumentelor de cercetare pe care le oferă (index, rezumat, cuprins, motoare de căutare etc.).
- Utilizarea tehnicilor de documentare și a tehnicilor de informare și comunicare pentru cercetări simple (TIC)

- Organizarea unei colecții de documente, plecând de la câteva ipoteze, realizarea unei sinteze și prezentarea acesteia
- Interpretarea unei imagini/hărți
- Capacitatea de a lucra în echipă

3. Învățarea limbii

- Utilizarea lexicului specific geografic în diferite situații didactice
- Examinarea colectivă a unui document geografic și justificarea propriului punct de vedere
- Descrierea unui peisaj, analizarea unei hărți
- Identificarea pe Internet a informațiilor geografice necesare, interpretarea și înțelegerea acestora.
- Sintetizarea informațiilor.

Inspecția individuală în Franța

Mihaela CIANGA

Prof. Colegiul „C. Negruzzi” Iași

Metodist I.S.J. Iași

Fiecare profesor din Franța este inspectat odată la cinci ani. Inspecția are dublu rol: de evaluare și de formare. Inspecția poate fi făcută și la cererea cadrului didactic, în afara acestei ritmicități. Inspectorul de circumscripție stabilește lista persoanelor care vor fi evaluate, ținând cot de data ultimei inspecții dar și de unele situații speciale. Profesorul primește, cu mai multe zile înainte, un preaviz de la secretariatul Inspectoratului, de acest lucru luând cunoștință și directorul școlii. Directorul înmânează la începutul anului școlar fiecărui profesor fișa de individuală de pregătire a inspecției (autoevaluare). Această fișă completată trebuie să ajungă la inspector cu cel puțin o zi înaintea inspecției.

Inspecția se face la orele prevăzute în orar, care trebuie să fie afișat și comunicat dinainte Inspectoratului. Inspecția constă în asistența la o activitate prin observarea și analiza practicilor profesorului cu elevii. Ea este urmată de o discuție individuală cu profesorul și de elaborarea raportului de inspecție.

În ziua inspecției profesorul trebuie să prezinte: proiectul școlii și al ciclului la care predă, fișele de progres raportate la sistemul de referință al competențelor, din circumscripția respectivă, o sinteză a observațiilor făcute asupra elevilor și a rezultatelor acestora, catalogul, livretul competențelor, în special pentru clasele terminale, caietele și portofoliile elevilor, proiectele individuale în curs, dovezi ale participării la ajutorul personalizat dat elevilor.

Fișa de autoevaluare

Aceasta are rolul de a pregăti profesorul pentru discuția cu inspectorul. Autoevaluarea trebuie să pornească de la raportul inspecției precedente, de la ultimul modul de formare sau de la o altă discuție cu un consilier pedagogic ori inspector. Astfel, cadrul didactic trebuie să își autoevalueze evoluția.

Fișa are două părți: prima face referire la evaluarea precedentă și a doua la perspectivă. În prima parte profesorul menționează elementele raportului precedent, aprecieri generale/concluzii, ceea ce a fost consolidat și ceea ce a fost ameliorat precum și formările de care a beneficiat și materialele consultate în scop didactic. În a doua parte sunt enumerate documentele pregătite pentru inspecție, noul contract cu obiectivele sale și ce module de

formare ar dori să urmeze sau ce fel de consiliere sau alte materiale i-ar fi necesare pentru propriul proiect de evoluție profesională.

Raportul de inspecție

Inspecția se finalizează cu un raport care cuprinde:

- Date despre profesorul inspectat, data efectuării asistenței și nota, date despre școală și despre clasa la care s-a făcut inspecția.
- Aprecieri generale ale inspectorului.
- Observații ale inspectorului Academiei (Nota pusă trebuie întâi avizată de Inspectorul Academiei).
- Luarea la cunoștință de către profesorul asistat.
- Sunt precizate și sunt făcute comentarii cu privire la următoarele aspecte:
 - *Caracteristici ale școlii:* local, dotare materială, gestionarea fondurilor, mediul socio-cultural din care provin elevii.
 - *Activitatea profesorului în școală:* etica profesională, implicarea în activitatea școlii, implicarea în realizarea obiectivelor proiectului școlii, implicarea în ajutorul personalizat dat elevilor aflați în dificultate.
 - *Activitatea profesorului în clasă:* sala de clasă, registrul de prezență, gestionarea timpului, planificarea și progresul, evaluarea competențelor, fișele de progres, adaptarea demersului didactic la eterogenitatea colectivului de elevi, utilizarea suportului științific (manual, TIC, multimedia...).
 - *Activitatea elevilor:* materiale elaborate (scrise sau altele), caiete, portofolii, corectarea lucrărilor scrise, autocorectarea.
 - *Observarea și analiza metodelor:* stilul pedagogic, ținuta profesională (limbajul, comunicarea, relația cu elevii...), capacitatea de a-și readapta strategiile, gestionarea grupurilor eterogene, structurarea conținuturilor și articularea evaluării-remedierii-diferențierii.
 - Locul lecției în secvența de lecții, capitol, feedback-ul și evaluarea elevilor, încadrarea proiectului clasei în proiectul școlii.
 - Sunt enumerate orele asistate și recomandările făcute, precum și proiectele.

Caietul de sarcini stabilit cu profesorul cuprinde:

Autopoziționarea – Constatări precedente – Evoluții constatate: elemente din raportul inspecției precedente, consolidări, ameliorări, formări etc. Ceea ce urmează, cu sprijinul Inspectoratului: documente de inspecție, noul contract cu obiectivele fixate în urma inspecției, formări dorite sau recomandate, autoformare, consiliere didactică.

Indicatori pentru controlul unităților școlare în Franța

Mihaela CIANGA
Prof. Colegiul „C. Negruzzi” Iași
Metodist I.S.J. Iași

Documentul cuprinde indicatori după care sunt evaluate unitățile școlare. Proiectul școlii este întocmit după această structură, adăugându-se particularizări.

Se folosesc indicatori măsurabili ale căror valori medii pe țară pot fi cunoscute de fiecare director. La nivelul fiecărei unități școlare se compară valorile medii ale indicatorilor cu cele realizate în școală.

1. Indicatori despre populația școlară: caracteristici ale elevilor, înscriși la început de ciclu, număr de opțiuni la sfârșit de ciclu, originea școlară a elevilor din fiecare nivel de studiu, procent de elevi defavorizați și cu retard, repetenți.
2. Indicatori asupra rezultatelor: Situația absolvenților din anul precedent și după un an în următorul ciclu, rata de acces la un nivel superior, etc
3. Indicatori asupra resurselor și mijloacelor: vechimea cadrelor didactice, caracteristicile acestora, limbile care se predau, mișcarea personalului didactic, structura unității școlare.

Particularități ale organizării învățământului primar în Franța

Dr. Genoveva FARCAȘ

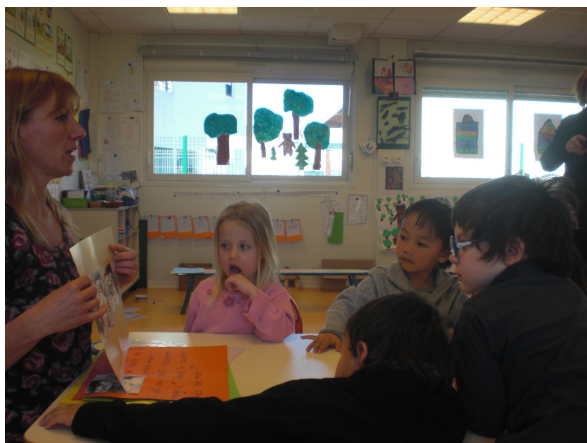
Inspector I.S.J. Iași

Prof. Colegiul „Emil Racoviță” Iași

Învățământul primar în Franța cuprinde două nivele de școlaritate: *l'école maternelle* care școlarizează copiii de la 2 la 6 ani și *l'école élémentaire* care se adresează elevilor cu vârste cuprinse între 6 și 10/11 ani.

L'école maternelle

- ✓ Este organizată pe 3 grupe de vârstă: *PS - petite section*, *MS - moyenne section*, *GS - grande section*;
- ✓ Școlarizarea copiilor începe de la 2 ani (30% dintre copii frecventează grădinița de la 2 ani);

- ✓ Școlile/grădinițele aparțin autorităților locale care sunt responsabile pentru întreținerea lor; în 2011-2012 erau 15.686 grădinițe publice și 129 de grădinițe particulare;
- ✓ Scopul principal este pregătirea copilului pentru școală, pentru o integrare bună în învățământul elementar;

L'école élémentaire

- Este organizată pe 5 clase:
 - ✓ CP (cours préparatoire);
 - ✓ CE1 (cours élémentaire 1ère année) la finalul căreia are loc *prima evaluare națională*;
 - ✓ CE2 (cours élémentaire 2e année), așa - numita “etapă a aprofundărilor” (“des approfondissements”);
 - ✓ CM1 (cours moyen 1ère année);

- ✓ CM2 (cours moyen 2e année), când are loc *a doua evaluare națională*.

- Specificități ale școlii primare franceze:

- ✓ Înscrierea unui copil la o școală publică din Franța nu se realizează direct la unitatea școlară, părinții trebuind să se adreseze așa-numitului

"service des écoles" din cadrul primăriei sau arondismentului de care aparțin.

- ✓ Durata săptămânii de școală este de 24 de ore pe săptămână (6h/zi timp de 4 zile); pentru cei cu dificultăți de învățare pot fi încă 2 ore/săptămână pentru asistență personalizată. Orele de studii sunt împărțite în 3 ore de curs dimineața și 3 ore de curs după-amiaza, elevii având 2 ore pauză de masă, pauză în care pot opta pentru cantina școlii sau pot să plece acasă. Elevii trebuie să vină la școală de luni până vineri, cu o zi pauză miercuri, iar în multe școli elevii sunt chemați și sâmbăta pentru o jumătate de zi.
- ✓ Elevii au, de obicei, un singur învățător, care predă întregul curriculum. În CP (cours préparatoire) copiii învață să scrie și își dezvoltă abilitățile de citire.
- ✓ Un obiectiv principal al școlii primare îl reprezintă stăpânirea limbii în toate formele sale.
- ✓ Predarea religiei nu este furnizată de școlile publice; secularismul este unul dintre preceptele principale ale Republicii Franceze.
- ✓ Un loc reprezentativ îl ocupă cursurile de educație civică, unde elevii învață despre republică, funcționarea și organizarea sa și despre faimosul motto *Liberté, Égalité, Fraternité*.
- ✓ Evaluările naționale au loc la sfârșitul lunii mai la clasele CE1 și CM2. Aceste evaluări se realizează la limba maternă (60 de itemi) și matematică (40 de itemi), având rolul de a constata nivelul achizițiilor, dar și a informa părinții cu privire la rezultatele copiilor.
- ✓ Un instrument important în care sunt consemnate rezultatele reprezentative ale unui elev la finele învățământului primar este așa numitul *livret școlar*, care facilitează legătura dintre cadrele didactice și părinții elevilor, printr-o bună

informare a acestora din urmă cu privire la abilitățile și cunoștințele dobândite de către fiecare elev în timpul școlarizării sale. Livretul școlar permite consemnarea atestării progresive a competențelor și cunoștințelor achiziționate de fiecare elev în cursul școlarității sale.

Acest document însoțește elevul până la sfârșitul ciclului primar. El este transmis de școală, dacă elevul schimbă școala. Bilanțul achizițiilor din grădiniță, realizat în conformitate cu programele, este efectuat la sfârșitul ciclului **școlii maternale** și adăugat în livretul școlar.

Livretul școlar conține:

1. Documentele evaluării periodice folosite în școală pentru a urmări regulat progresul elevului pe parcursul fiecărui an școlar.
2. Rezultatele evaluării naționale, la franceză și matematică (CE1 și CM2).
3. Atestatele stăpânirii cunoștințelor și competențelor în CE1 și CM2 , în concordanță cu programele școlare.

La sfârșitul ciclului de învățare fundamental (CE1), aceste atestate privesc:

- Stăpânirea limbii franceze;
- Principalele elemente de matematică;
- Competențe sociale și civice.

La sfârșitul ciclului de aprofundare, (CM2), aceste atestate au în vedere:

- Stăpânirea limbii franceze
- Practicarea unei limbi străine de circulație
- Principalele elemente de matematică și cultură științifică și tehnologică
- Stăpânirea tehnicilor uzuale de informație și comunicare
- Cultura umanistă
- Competențe sociale și civice
- Autonomie și inițiativă

4. Atestatele de prim-ajutor și de educație rutieră elementară.
5. Atestatele de competențe pentru limba străină, la nivelul A1, al cadrului european comun de referință.
6. Propunerile făcute de consiliu și deciziile luate la sfârșitul anului școlar, vizând condițiile în care se desfășoară școlarizarea.

La sfârșitul școlii elementare, livretul este transmis părinților. Elementele relative de stăpânire a cunoștințelor și competențelor CM2, rezultatele evaluării naționale CM2,

atestatele de prim-ajutor și de educație rutieră elementară, precum și de competențe pentru limba străină sunt transmise colegiului care-l va primi apoi pe elev.

Există și o *structurare a învățământului primar pe cicluri curriculare*, funcție de finalitățile urmărite:

- ✓ **Cycle 1** - cycle des apprentissages premiers (petite et moyenne section de maternelle)
- ✓ **Cycle 2** - cycle des apprentissages fondamentaux (grande section de maternelle, CP et CE1)
- ✓ **Cycle 3** - cycle des approfondissements (CE2, CM1, CM2).

Școala franceză

Analiză SWOT

dr. Mihaela DOBOȘ
Prof. Colegiul „C. Negruzzi” Iași
Metodist I.S.J. Iași

Florin IANCU
Prof. Colegiul „C. Negruzzi” Iași
Metodist I.S.J. Iași

Puncte tari

- ✓ Gratuitate pentru învățământul obligatoriu (6-16 ani).
- ✓ Descentralizare reală, reflectată și în finanțare.
- ✓ Finanțare consistentă: 117 miliarde euro (6,9% din PIB; doar 63 % sunt de la bugetul central), reflectată în dotările materiale.
- ✓ Finanțare per elev: 6 970 euro/an.
- ✓ Selecție a elevilor fără concurs.
- ✓ Integrare a minorităților educaționale (imigranți, grupuri vulnerabile).

- ✓ Existența unui document oficial public cuprinzând competențele (broșura).
- ✓ Existența a trei tipuri de Bacalaureat.
- ✓ Existența unei *clase pregătitoare* pentru învățământul superior.

- ✓ Existența titlului de *profesor agrégé*.
- ✓ Posibilitatea obținerii unui certificat de aptitudini profesionale (C.A.P), sau a unui brevet de studii profesionale (B.E.P), care poate asigura inserția rapidă pe piața muncii.
- ✓ Existența unor concursuri naționale pentru inspectori și directori.
- ✓ Evaluarea tuturor profesorilor din 5 în 5 ani.
- ✓ Existența *Centrului de Viață Școlară*.

Puncte slabe

- ✓ Un număr mare de elevi (130 000/an, adică un elev din cinci) ies din sistem fără a obține o diplomă (bacalaureat) sau un certificat (C.A.P., B.E.P.), ceea ce se traduce într-un procent mare de șomeri.
- ✓ 38 % din absolvenții de liceu ai unei generații obțin o diplomă universitară (conform <http://media.education.gouv.fr>).
- ✓ Aproximativ 40% dintre studenții înscriși la o facultate nu-și finalizează studiile.
- ✓ Instabilitatea postului de muncă pentru profesori.
- ✓ Directorii și inspectorii nu mai au voie să predea la catedră.
- ✓ Lipsa gradelor didactice.

Oportunități ale sistemului educațional francez

Sistemul educativ francez se caracterizează printr-un model al integrării uniforme, a cărui caracteristică principală este existența unui trunchi comun lung/prelungit de la un nivel la altul. Integrarea mediului socio-cultural în procesul de învățare atrage după sine lărgirea câmpului de opțiuni și de posibilități de dezvoltare pentru fiecare elev.

- ✓ Plierea ofertei educaționale pe necesitățile pieței muncii.

- ✓ Elevul este îndeaproape consiliat pedagogic – pe baza

unei fișe completate și semnate de profesorul principal și de consilierul pedagogic – în privința traseului de formare.

- ✓ Legătura dintre diversele niveluri de școlaritate este bine realizată, performanțele elevilor sunt urmărite *à la longue*, ele impunând și clasificarea școlii în ierarhia instituțiilor de învățământ.
- ✓ Se acordă o importanță sporită educației pentru sănătate (combaterea obezității se face printr-un efort colectiv, legiferat: sunt interzise gustări la școală, sunt incluse 2 ore de înot la grădiniță în trunchiul comun, iar pregătirea sportivă a educatorilor este obligatorie).

- ✓ Autonomia instituțiilor școlare de un anumit nivel (colegii și licee).
- ✓ Învățământul este laic (profesorilor le este interzisă purtarea unor însemne religioase la serviciu).

- ✓ Există destule activități extrașcolare (*parascolaires*) organizate la nivelul comunității, prin implicarea părinților și a instituțiilor locale, ceea ce conduce la dezvoltarea unui sentiment de apartenență la o comunitate.
- ✓ Existența unor *dispozitive* în interiorul școlii, destinate absorbției/monitorizării/antrenării elevilor cu nevoi speciale.

- ✓ Organizarea suplă: un elev poate beneficia de ore în grupul mare al clasei, dar și de ore de recuperare a decalajului, de perfecționare într-o limbă străină, de cultivare a unui talent etc.
- ✓ Monitorizarea atentă a întârzierilor/absențelor elevilor, prin existența unui *Centre de vie scolaire*.

Amenințări ale sistemului educațional francez

- ✓ Performanțele înalte sunt insulare, în sensul că elevii supradotați sunt concentrați în câteva instituții de învățământ, ceea ce poate conduce la plafonarea sistemului, din cauza lipsei vârfurilor.

- ✓ Lipsa manualelor școlare – a căror achiziționare este lăsată la discreția primăriei – poate antrena degringolada științifică și metodică, dată fiind lipsa unui reper clar, mai ales pentru profesorul debutant.
- ✓ Meseria de profesor nu este foarte ofertantă pentru absolvenții de universități, astfel încât rareori cei mai bine pregătiți aleg o carieră didactică. Mai mult decât atât, recrutarea profesorilor se face actualmente foarte/prea devreme, iar după formarea inițială aceștia nu mai sunt obligați să se perfecționeze: „*La France est la seule en Europe à recruter les enseignants avant qu'ils n'aient terminé leur formation. Titulaires d'un Master, les candidats au métier de professeur passent un concours, constitué d'une épreuve écrite et d'une épreuve orale. Ceux qui réussissent deviennent fonctionnaires stagiaires. Après une période de formation initiale de deux ans, dans le meilleur des cas, ils peuvent enseigner pendant des décennies sans réelle supervision. Il n'y a aucune obligation de formation continue. Il y a seulement une supervision sous la forme d'une heure d'inspection, environ tous les 7 ans, mais l'un de mes professeurs n'avaient pas vu un seul inspecteur pendant 24 ans.*” (<http://www.alerteducation.eu/nl/node/614>).
- ✓ În consecință, strategiile didactice și metodele de lucru cu elevii riscă să fie perimate: „La plupart des enseignants n'ont aucune obligation de remettre en cause leurs pratiques professionnelles. Ils peuvent continuer à utiliser des méthodes traditionnelles, à enseigner ex cathedra, de manière frontale”.
- ✓ Decroșajul școlar
- ✓ Consumul de alcool și de droguri începe uneori chiar din familie, care, în acest caz, nu reprezintă un sprijin pentru școală
- ✓ Fluctuațiile în colectivele de elevi datorate familiilor de imigranți pot genera o stagnare a ritmului de învățare pentru întreg colectivul.

ANEXE

Inspecția de specialitate în România (Anexa 1)

Extras din Regulamentul de inspecție a unităților de învățământ preuniversitar

6 octombrie 2011

Art. 8

(1) Inspecția de specialitate reprezintă o activitate de evaluare a competențelor profesionale/activității profesionale ale/a cadrelor didactice la nivelul disciplinei/disciplinelor de studiu sau activităților educaționale pe care acestea le susțin. Inspecția de specialitate vizează, în mod direct, calitatea activităților didactice în raport cu beneficiarii primari ai educației, respectiv antepreșcolarii, preșcolarii și elevii.

(2) Obiectul principal al inspecției de specialitate îl reprezintă activitatea didactică a educatorilor, institutorilor/învățătorilor, profesorilor, profesorilor pentru învățământul primar, profesorilor pentru învățământul preșcolar, maistrilor instructori.

(3) Inspecția de specialitate include: inspecția de specialitate curentă, inspecția de specialitate realizată în vederea obținerii definitivării în învățământ, inspecția de specialitate realizată în vederea obținerii gradelor didactice II și I (inspecție școlară specială), orice altă formă de evaluare, control și consiliere a activității cadrului didactic în domeniul de specialitate în care este încadrat.

Art. 9

În funcție de instituția care realizează activitatea de evaluare, consiliere și control extern, inspecția unităților de învățământ preuniversitar se poate realiza de către: **a)** MECTS; **b)** inspectoratele școlare.

SECȚIUNEA 5: Inspecția de specialitate. Scop, obiective, tipuri, etape

Art. 37

Inspecția de specialitate reprezintă o activitate complexă de evaluare a competențelor profesionale/activității profesionale ale/a cadrelor didactice la nivelul disciplinei/disciplinelor de studiu sau activităților educaționale pe care acestea le susțin. Inspecția de specialitate vizează, în mod direct, calitatea activităților didactice în raport cu beneficiarii primari ai educației, respectiv antepreșcolarii, preșcolarii și elevii.

Art. 38

Obiectul principal al inspecției de specialitate îl reprezintă activitatea profesională a diferitelor categorii de cadre didactice.

Art. 39

Scopul inspecției de specialitate îl constituie evaluarea și/sau monitorizarea activității didactice, în mod fundamental a activității de proiectare, predare-învățare-evaluare, prin raportare la sistemul de competențe al profesiei didactice, consilierea cadrelor didactice în legătură cu activitatea lor profesională și posibilitățile de dezvoltare profesională și evoluție în carieră.

Art. 40

Principalele obiective urmărite în cadrul inspecției de specialitate sunt:

- a) evaluarea competențelor cadrului didactic inspectat de a elabora, pe baza unei lecturi personalizate a programei școlare, planificările calendaristice și proiectele unităților de învățare;
- b) consilierea cadrului didactic inspectat în legătură cu realizarea activităților de planificare și proiectare didactică;
- c) evaluarea capacității cadrului didactic inspectat de a proiecta și utiliza strategii didactice corespunzătoare învățământului modern bazat pe competențe;
- d) consilierea cadrului didactic inspectat în legătură cu proiectarea și utilizarea unor strategii didactice corespunzătoare învățământului modern bazat pe competențe;
- e) evaluarea capacității cadrului didactic inspectat de a integra Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC) și lecțiile din cadrul Platformei de eLearning (AEL) în activitatea didactică;
- f) consilierea cadrului didactic inspectat în legătură cu integrarea TIC și a lecțiilor AEL în activitatea didactică;
- g) evaluarea competențelor cadrului didactic inspectat de a utiliza metodele de învățare diferențiată;
- h) consilierea cadrului didactic inspectat în legătură cu utilizarea unor metode de învățare diferențiată;
- i) evaluarea capacității cadrului didactic inspectat de a integra elementele de evaluare în cadrul activităților de predare-învățare;
- j) consilierea cadrului didactic inspectat în legătură cu integrarea elementelor de evaluare în cadrul activităților de predare-învățare;
- k) consilierea cadrelor didactice în vederea diversificării ofertei curriculare de cursuri opționale;

l) consilierea cadrelor didactice în legătură cu posibilitățile de dezvoltare profesională și evoluție în carieră.

Art. 41

Tipurile de inspecție de specialitate sunt:

- a) inspecția de specialitate curentă;
- b) inspecția de specialitate realizată în vederea obținerii definitivării în învățământ;
- c) inspecția de specialitate realizată în vederea obținerii gradelor didactice II și I sau inspecția școlară specială;
- d) orice altă formă de evaluare/control/consiliere a activității cadrului didactic în domeniul de specialitate în care este încadrat, realizată de inspectorii de specialitate la nivelul MECTS sau ISJ/ISMB. Spre exemplu, inspecția de specialitate realizată în vederea verificării unor aspecte particulare ale activității didactice (modul de aplicare a curriculumului național, modul de realizare a evaluării curente etc.), sau inspecția de specialitate realizată în vederea verificării unor aspecte ale activității cadrelor didactice, semnalate în cadrul unor memorii, petiții, reclamații.

Art. 42

Tematica inspecțiilor de specialitate se stabilește în baza priorităților MECTS/ISJ/ISMB sau la solicitarea unităților de învățământ.

Art. 43

Inspecția de specialitate poate fi realizată și ca urmare a existenței unor reclamații, sesizări, petiții privind activitatea unor cadre didactice, fie la solicitarea unităților de învățământ, fie ca urmare a autosesizării instituțiilor abilitate să realizeze inspecția de specialitate, respectiv MECTS și ISJ/ISMB. Cadrele didactice nu pot refuza realizarea inspecției de specialitate, cu excepția situațiilor în care, din cauze obiective, probate cu acte doveditoare, acestea nu își pot desfășura activitățile profesionale curente.

Art. 44

La nivelul ISJ/ISMB graficul unic al inspecției este aprobat în consiliul de administrație al ISJ/ISMB și este făcut public.

Art. 45

Etapele inspecției de specialitate sunt următoarele:

- a) planificarea inspecției;
- b) organizarea inspecției;

- c) realizarea unor convorbiri preliminare pentru orientarea în context (cu persoanele abilitate pentru evaluarea competențelor profesionale ale cadrului didactic, respectiv cu cadrul didactic);
- d) asistentele la ore și completarea fișei de observare a lecției, al cărei model este prevăzut în anexa nr. 5;
- e) autoevaluarea cadrului didactic inspectat;
- f) analiza activității și consilierea cadrului didactic inspectat;
- g) redactarea raportului scris de inspecție și consemnarea acestuia în registrul de inspecții al unității de învățământ preuniversitar.

REGULAMENT din 6 octombrie 2011

de inspecție a unităților de învățământ preuniversitar (Anexa 5)

Art. 4

Inspecția unităților de învățământ preuniversitar reprezintă evaluarea oficială de către instituțiile abilitate prin lege (Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului - MECTS sau inspectoratele școlare, după caz) a realizării scopurilor și obiectivelor proprii diferitelor categorii de unități de învățământ, așa cum sunt acestea definite prin legislația în vigoare.

Art. 5

După conținutul/obiectul principal al inspecției se disting 3 tipuri fundamentale de inspecție a unităților de învățământ preuniversitar: inspecția școlară generală a unităților de învățământ preuniversitar, inspecția tematică și inspecția de specialitate.

Art. 6

(1) Inspecția școlară generală a unităților de învățământ preuniversitar reprezintă o activitate de evaluare generală a performanțelor diferitelor categorii de unități de învățământ, prin raportare explicită la politicile educaționale, scopurile și obiectivele dezirabile propuse sau la standardele asumate în funcționarea acestora.

(2) Pentru sistemul național de învățământ preuniversitar, inspecția școlară generală a unităților de învățământ preuniversitar reprezintă forma specifică a inspecției de evaluare instituțională a unităților de învățământ preuniversitar. Obiectul principal al inspecției școlare generale a unităților de învățământ preuniversitar îl reprezintă întreaga activitate a unității de învățământ preuniversitar, în calitate de furnizor direct de servicii educaționale.

La inspecția generală echipa de inspectori acordă calificative generale pentru fiecare arie tematică/domeniu inspectat - bine (B), acceptabil (A), slab (S) -, precum și pentru fiecare disciplină de studiu inspectată - bine (B), acceptabil (A), slab (S).

Ariile tematice/Domeniile inspectate, sursele de informare consultate și criteriile folosite de inspectori atunci când realizează o inspecție școlară generală sunt următoarele:

1. Managementul școlar, managementul asigurării calității, dezvoltarea instituțională, eficiența atragerii și folosirii resurselor (umane, financiare, materiale și informaționale), respectarea legislației în vigoare și a regulamentelor
2. Modul de aplicare a curriculumului național, dezvoltarea și aplicarea curriculumului la decizia școlii/în dezvoltare locală și calitatea activităților extracurriculare realizate de personalul didactic și unele categorii de personal didactic auxiliar
3. Activitatea personalului didactic (proiectare, predare-învățare-evaluare, reglare/remediere, diferențiere a demersului educațional)
4. Nivelul performanțelor realizate de elevi în învățare raportat la standardele educaționale naționale (curriculare și de evaluare)
5. Modul în care unitatea de învățământ sprijină și încurajează dezvoltarea personală a elevilor și motivația acestora în învățare (consiliere, orientare școlară, asistență individualizată), respectând principiile educației incluzive și asigurarea egalității de șanse
6. Relațiile unității de învățământ cu părinții și cu comunitatea locală
7. Atitudinea elevilor față de educația pe care le-o furnizează unitatea de învățământ

CONCLUZII

Inspecția școlară rămâne cel mai fidel barometru al stării educației dintr-o țară la un moment dat. Specificul acestei forme de evaluare este impus de tipul inspecției, de obiectivele ei, de parametrii pedagogici, sociali și economici pe baza cărora se realizează. Deși în Europa nu există un tipar și un algoritm unic și unanim acceptat al inspecției școlare, există numeroase puncte comune, care atestă un flux convergent al gândirii pedagogice la începutul mileniului al treilea, impus de proliferarea *noilor educații* și de propagarea pe orizontală a unei filosofii a pluralității, a alterității, a toleranței și a deschiderii către Celălalt.

CUPRINS

Introducere: inspecția școlară sub lupa practicienilor: trinomul școala franceză - școala românească - școala britanică

Partea I

Ancore teoretice

Structuri și ierarhii

Inspecția școlară și evaluarea

Inspecția instituțională sau evaluarea externă

Inspecția de autoevaluare sau evaluarea internă

Inspecția OFSTED

Un caz concret: Inspectarea predării literației, incluzând citirea și matematica

Raportul de inspecție a) în Franța; b) în România; c) în Marea Britanie

Finalități/consecințe ale inspecției: a) în Franța; b) în România; c) în Marea Britanie

Partea a II a

Obiectivele inspecției școlare (Mihaela CIANGA, Rodica PERJOIU)

Experiența inspecțiilor școlare în România (Ileana SAVINESCU)

Interviarea cadrului didactic de către inspector/metodist în urma asistenței la lecție a) în Franța; b) în România

Misiunile inspectorului în Franța

Competențele profesionale ale profesorului în Franța (Mihaela CIANGA)

COMPETEȚE ÎN MATEMATICĂ

COMPETEȚE ÎN FIZICĂ ȘI CHIMIE: Activități experimentale (Rodica PERJOIU)

COMPETEȚE ÎN GEOGRAFIE (Florin IANCU)

Inspecția de specialitate în România

Inspecția individuală în Franța

Indicatori pentru controlul unităților școlare în Franța (Mihaela CIANGA)

Particularități ale organizării învățământului primar în Franța (Genoveva FARCAȘ)

Școala franceză: Analiză SWOT (Mihaela DOBOȘ, Florin IANCU)

ANEXA:

Extras din Regulamentul de inspecție a unităților de învățământ preuniversitar, 6 octombrie 2011 - SECȚIUNEA 5: Inspecția de specialitate. Scop, obiective, tipuri, etape

REGULAMENT din 6 octombrie 2011 de inspecție a unităților de învățământ preuniversitar

CONCLUZII

BIBLIOGRAFIE

BIBLIOGRAPHIE

1. Johan C. van Bruggen, *The role of school inspection in ensuring quality in education: Past, present and future*, in Stoney Sheila M. (dir.), *Beyond Lisbon 2010 : perspectives from research and development for education policy in Europe*, Slough, NFER, 2010.
2. Hélène Buisson-Fenet, Xavier Pons, *Les pratiques d'évaluation externe des établissements scolaires en France, au Royaume-Uni et en Suisse: Vers des figures de l'état éducateur contemporain en Europe*, Créteil-Largotec, Paris, 2011.
3. Estela Costa, Ana M  rcia Pires, *The role of the European inspections in the European educational space–echoes from Portugal regarding the assessment of schools*, in *Research in Higher Education Journal*, n   3, 2011, p. 1-10.
4. Anton de Grauwe, *L'Etat et l'inspection scolaire: Analyse des relations et modèles d'action*, Thèse, Institut d'Etudes Politiques de Paris, Paris, 2006.
5. Xavier Pons, *  valuer l'action éducative*, Presses Universitaires de France – PUF, Paris, 2010.
6. Nathalie Mons, Xavier Pons, *Les standards en éducation dans le monde francophone: Une analyse comparative*, IRDP   diteur, Neuchâtel, 2006.
7. Thomas G. Ryan, Leslie Telfer, *A review of (elementary) school self-assessment processes: Ontario and beyond*, in *International Electronic Journal of Elementary Education*, vol. 3, n   3, 2011, p. 171-191.
8. Albanel Xavier, *Le travail d'  valuation: L'inspection dans l'enseignement secondaire*, Octares Editions, Toulouse, 2009

Sitografie

<http://media.education.gouv.fr>

<http://www.alerteducation.eu/nl/node/614>

<http://www.ofsted.gov.uk/schools/for-schools/find-school-inspection-report>.

<http://www.education.gouv.fr/cid2/presentation-et-missions-de-l-inspection-generale-de-l-education-nationale.html>

<http://www.sici-inspectorates.eu/Members/Contacts-of-Inspectorates>

<http://www.education.gouv.fr/cid1139/inspecteur-dacademie-inspecteur-pedagogique-regional.html>

http://www.education.gouv.fr/archives/2012/refondonslecole/wp-content/uploads/2012/07/dossier_d_actualite_ife_n_67_inspection_scolaire_du_controle_a_l_accompagnement_novembre_2011.pdf

Document realizat în cadrul proiectului Leonardo da Vinci

Practici comparative pentru managementul inspecției școlare în sisteme de educație preuniversitare europene - LLP-LdV/PLM/2012/R0/073 finanțat cu sprijinul Comisiei Europene.

Această publicație reflectă numai punctul de vedere al autorului și Comisia nu este responsabilă pentru eventuala utilizare a informațiilor pe care le conține.